

V Bibiane oživa fantázia detí na výstave od susedov

Hry + hračky = hračkoviny

Druhé poschodie v Bibiane je opäť krajinou fantázie. V niekoľkých „komnatách“ sú tu totiž inštalované hračky. Muzeálne exponáty, ale aj také, na ktoré si deti môžu siahnúť. Vtedy v ich predstave ožívajú drevené zvieratká, cínovi vojaci, bábiky, prebúdzajú sa aj strážcovia kamenného hradu, školáci sediaci v drevených laviciach začínajú vystrájať. Tento čarovný svet otvára dvere aj dospelým, konkrétne spomienkam na detstvo.

S čertom na zvláštnej trojkolke – ide o najstaršiu hračku na výstave z rokov 1890 – 1940 sa hrali azda len naši starí rodičia. Nuž a skladačky máp, či lega, o ktorých si mnohí myslia, že ide o novinku, to sú, ako dokumentujú exponáty, veci známe ešte pred dvesto rokmi. Rovnako aj hry s bankovkami pripomínajúce Dostihy, Podnikateľský tréner... Vtedy ich poznali deti pod názvom Capitoly alebo Majority... Ako vidno, deti boli, sú i budú v jednom určite

rovnaké. V hrách, v ohnivku, ktoré spája generácie aj keď predmety hračiek sú trochu odlišné, ovplyvnené dobou, v ktorej žili.

Výstava zo zbierok, ktoré zapožičalo múzeum hračiek od susedov, múzeum SZÓRAKATÉNUSZ v Kecskeméte, je iba čiastkou historických hračiek, s ktorými sa hrali deti na území Uhorska a ostatnej Európy od 19. storočia po dnešok. Ako vraví Agnes Kalmár, zaoberajúca sa dejinami hra-

čiek, z Maďarska, spomínané múzeum bolo sprístupnené verejnosti v roku 1981. Eviduje vyše 10 tisíc artefaktov v zbierke, ktorej najstarší exponát pochádza z roku 1760. Najrozsiahljší súbor hračiek, čo múzeum vlastní, pochádza z prelomu 19. a 20. storočia. Je zaujímavé, že v tomto období sa deti zabávali hračkami vyrobenými prevažne v Nemecku. Vyrábali sa tiež inde, v malých dielničkách, ale aj v továrňach napríklad vo Fil'akove (1939–44). Tu fungovala veľkovýroba maľovaných hračiek, čo dokumentujú nájdené veľké katalógy. Nešlo o výrobu originálov, ale o vzory nemeckých hračiek, prispôbených maďarským a dobovým potrebám. Z tohto obdobia sa zachovala nevel'ká drevená ovečka. Dieťa ju ťahalo za sebou na špagáte. Je pozoruhodné, že mnohé krehké exponáty vôbec prežili. Dnes si ich môžu prezrieť aj Bratislavčania.

Múzeum v Maďarsku i Bibiana majú čosi spoločné, sympatické. Sú to tvorivé dielne pre deti, ktoré fungujú v záujme šírenia a zachovania tohto druhu kultúry. Napokon nejde len o to, aby sa deti hrali s hračkami, ktoré pre nich vyrobila dospelá, ale aby si hračky tvorili dievčatá a chlapci aj podľa svojich predstáv. Slúžia im k tomu prírodné materiály. Rovnako, ako deťom v minulosti, ktoré si vraj zhotovovali loptu – univerzálnu hračku z kravskej plsti a slín. A možno aj skákala...
EVA CSIBOVÁ

Snímky – BRANISLAV KRÍŽ